

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

ΤΟ **ΑΡΧΕΙΟ**

ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ

ΕΤΑΙΡΙΑΣ

"ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΗ Α.Ε."

MONUMENTA

Το Αρχείο της κατασκευαστικής εταιρίας ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΗ Α.Ε., με χιλιάδες τεκμήρια, βρέθηκε το 2016 από τον συλλέκτη Γιάννη Λάμπρου και το 2020 αγοράστηκε από τη MONUMENTA στο πλαίσιο του προγράμματος «Καταγραφή, συντήρηση και ψηφιοποίηση του Αρχείου της εταιρίας “Εργοληπτική Α.Ε.”», το οποίο υλοποιήθηκε από τη MONUMENTA το διάστημα 2020–2022 σε συνεργασία με την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος και με δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ). Το 2022 δωρίστηκε στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, όπου και φυλάσσεται.

Ένα Αρχείο με χιλιάδες πληροφορίες

Το Αρχείο της Εργοληπτικής αποτελείται από τουλάχιστον 100.000 αρχειοκά τεκμήρια και περιλαμβάνει λυτά έγγραφα, κατάστιχα, φωτογραφίες, επιστολές, συμβάσεις, μισθοδοσίες καθώς και αρχιτεκτονικά και τεχνικά σχέδια, που τεκμηριώνουν το ιδιαίτερα σημαντικό έργο της εταιρίας «Εργοληπτική Α.Ε.» από τη δεκαετία του 1910 έως τη δεκαετία του 1940.

Το χαρτώο υλικό δίνει πολύτιμες πληροφορίες:

- α) για πολυάριθμα κτήρια της Αθήνας, του Πειραιά, της Θεσσαλονίκης και άλλων πόλεων (οικίες, μέγαρα, νοσοκομεία, ξενοδοχεία, τράπεζες, εργοστάσια), για δημόσια έργα, όπως η κατασκευή δρόμων και υπονόμων.
- β) για τις τεχνικές κατασκευής του Μεσοπολέμου
- γ) για τους μηχανικούς
- δ) για την εργασία, ειδικά στον κατασκευαστικό κλάδο
- ε) για τις βιοτεχνίες και για πολλά πολλά άλλα

Η ιστορία της Εργοληπτικής Α.Ε.

Η Εργοληπτική Α.Ε. ιδρύθηκε από τον πολιτικό μηχανικό Μόσχο Διαμαντόπουλο το 1925 και συνέχισε να λειτουργεί μεταπολεμικά με εμπορική κυρίως δραστηριότητα. Η Εργοληπτική Α.Ε. αποτελεί συνέχεια των εταιριών Γενική Εταιρεία Μπετόν Αρμέ» (1919-1924) και «ΓΕΒΑ Α.Ε.» (1924-1925), τις οποίες είχε επίσης δημιουργήσει ο Μόσχος Διαμαντόπουλος, ως μετεξέλιξη της τεχνικής εταιρίας «Σ. Αγαπητός και Σία» (1912-1919) στην οποία εργαζόταν.

Η ομαλή διαδοχή τεσσάρων εταιρικών σχημάτων και μάλιστα χωρίς χρονικά κενά επέτρεψε την απρόσκοπτη υλοποίηση των τεχνικών έργων και τη διατήρηση του δικτύου πελατών και προμηθευτών. Κάθε νεοϊδρυθείσα εταιρία συνέχιζε το έργο της προηγούμενης και αναπόφευκτα διαχειριζόταν το αρχείο της. Με αυτόν τον τρόπο στο αρχείο της Εργοληπτικής Α.Ε. είχε εξ αρχής ενσωματωθεί το αρχειακό υλικό των τριών πρόδρομων εταιριών. Δεν είναι σπάνιο, σε περιπτώσεις τεχνικών έργων με μεγάλη διάρκεια ή με πολλαπλές οικοδομικές φάσεις, να υπάρχουν φάκελοι που να περιέχουν τεκμήρια από τρία ή ακόμη και από τα τέσσερα εταιρικά σχήματα.

Μία πέμπτη εταιρία που ιδρύθηκε από τον Μόσχο Διαμαντόπουλο και λειτουργούσε παράλληλα με την Εργοληπτική Α.Ε. δημιουργήθηκε το 1941. Πρόκειται για τη ΝΕΒΑ (Ναυπηγικά Εκτελέσεις Βετον Αρμε), η οποία ασχολήθηκε με την κατασκευή πλοίων από μπετόν αρμέ στα χρόνια της γερμανικής Κατοχής.

Με την «Εργοληπτική Α.Ε.» συνεργάστηκαν πολλοί γνωστοί αρχιτέκτονες και πολιτικοί μηχανικοί, οι οποίοι σχεδίασαν και επέβλεψαν πάνω από 400 έργα. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους Μιλτιάδη και Ιωάννη Αξελό, Γεώργιο Διαμαντόπουλο, Ανδρέα Δρακόπουλο, Παναγιώτη Ζίζηλα, Ιωάννη Ζολώτα, Κώστα Κιτσίκη, Ρέννο Κουτσούρη, Ανδρέα και Εμμανουήλ Κριεζή, Εμμανουήλ Λαζαρίδη, Σωτήρη Μαγιάση, Αναστάσιο Μεταξά, Νικόλαο Μητσάκη, Αριστείδη Μπαλάνο, Αλέξανδρο Νικολούδη, Αναστάσιο Ορλάνδο, Γεώργιο Σούλη, Ιωάννη Υδραίο κ.ά.

Η MONUMENTA και το Αρχείο

Η MONUMENTA είναι μια Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία για την προστασία της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς Ελλάδας και Κύπρου, ιδρύθηκε το 2006 και από τότε ασχολείται συστηματικά με την προστασία των μνημείων, την καταγραφή των ιστορικών κτηρίων, τη διάσωση προφορικών μαρτυριών και αρχείων, που αφορούν τα κτήρια και τις γειτονιές τους.

Η MONUMENTA πραγματοποίησε την αρχειοθέτηση, τη συντήρηση και την ψηφιο-

ποίηση των τεκμηρίων του Αρχείου της Εργοληπτικής σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τις προδιαγραφές που ακολουθούνται από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ). Τα τεκμήρια καταχωρίστηκαν σε πληροφοριακό σύστημα που σχεδιάστηκε ειδικά για το συγκεκριμένο Αρχείο, το περιεχόμενο του οποίου είναι ελεύθερα προσβάσιμο στις ιστοσελίδες της MONUMENTA και της ΕΒΕ.

Οι εξειδικευμένοι συντηρητές χαρτίου υλικού που προσελήφθησαν γι' αυτόν τον σκοπό, στα δύο χρόνια συντήρησαν 32.000 τεκμήρια. Επιπλέον έγινε ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της προληπτικής συντήρησης του υπόλοιπου αρχείου, με την τοποθέτηση των τεκμηρίων σε ειδικά κατασκευασμένα αρχαιακά μέσα αποθήκευσης. Το Αρχείο φυλάσσεται και είναι προσβάσιμο στην ΕΒΕ.

Λίγα λόγια για τα Αρχεία

Αρχείο είναι το σύνολο των τεκμηρίων, κάθε είδους και υλικού, τα οποία παράχθηκαν και/ή συσσωρεύτηκαν και χρησιμοποιήθηκαν από ένα συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο, μια οικογένεια ή ένα νομικό πρόσωπο/φορέα στη διάρκεια των δραστηριοτήτων και λειτουργιών τους. (Διεθνές Πρότυπο Αρχειακής Περιγραφής)

Τα αρχεία δίνουν πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορία ενός ανθρώπου, μιας οικογένειας, μιας εταιρίας, ενός τόπου.

Τα αρχεία είναι η γραπτή μαρτυρία για όσα συνέβησαν, είναι η μνήμη των περασμένων. Τα Αρχεία είναι τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς!

Τα χαρτώα αρχεία είναι πολύ ευαίσθητα και κινδυνεύουν από πολλούς παράγοντες.

Προσωπικά και Οικογενειακά Αρχεία

Στο σπίτι μας συναντάμε πληθώρα αρχείων. Όλα μαζί αποτελούν τους μικρούς θησαυρούς της ζωής μας:

- Τα βιβλία που διαβάσαμε.
- Τα ημερολόγια και οι σημειώσεις που κρατήσαμε.
- Οι φωτογραφίες των αγαπημένων μας προσώπων
- Οι επιστολές που λάβαμε.
- Τα σημαντικά έγγραφα-τεκμήρια της ζωής μας.

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (ΓΑΚ)
φροντίζουν για τη
διάσωση του αρχειακού
υλικού της χώρας.

9^η ΙΟΥΝΙΟΥ
ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΑ
ΑΡΧΕΙΩΝ

Αρχείο Κ. Τσούχλου

Αρχείο Μ. & Ε. Γρατσία

Αρχείο Μ. Δανιήλ

Ποιες είναι οι πιο συχνές φθορές;

- Κιτρίνισμα του χαρτιού -είναι η φυσική φθορά του χρόνου, που επιδεινώνεται εάν το έγγραφο είναι εκτεθειμένο στην ηλιακή ακτινοβολία.
- Τσακίσεις και αναδιπλώσεις στις γωνίες και σε άλλα σημεία λόγω χρήσης
- Ξεθώριασμα της εκτύπωσης: σε κάποια μελάνια και σε φωτογραφίες
- Συσσώρευση σκόνης στο πάνω μέρος των βιβλίων
- Δημιουργία μούχλας
- Εισροή υγρασίας, που προκαλεί διάλυση των μελανιών, ανάπτυξη μούχλας, επικόλληση ή θρυμματισμό των σελίδων.
- Τρύπες από έντομα που τρέφονται με το χαρτί.

Πώς προστατεύω το Αρχείο μου;

- Τα διατηρώ καθαρά και ασφαλή: Το σπίτι μας καθαρίζεται τακτικά αλλά καμιά φορά ξεχνάμε τα αρχεία, τις φωτογραφίες και τα βιβλία μας. Θέλουν κι αυτά φροντίδα που και που.
- Θυμάμαι που βρίσκονται και τα επισκέπτομαι συχνά: Για λόγους τάξης ίσως να έχω καταχωσιάσει τα τεκμήρια μνήμης στα πιο δυσπρόσιτα σημεία του σπιτιού με αποτέλεσμα κάποιες φορές να ξεχνάω που βρίσκονται.
- Παρατηρώ αν έχουν εμφανίσει φθορές: αν το χαρτί έχει κιτρινίσει, αν οι φωτογραφίες έχουν ξεθωριάσει, αν μυρίζουν άσχημα.
- Τα αποθηκεύω σωστά: Τα μεταφέρω σε κουτιά ή σε κλειστά συρτάρια, μακριά από το φως, τη σκόνη και την υγρασία.
- Δεν χρησιμοποιώ σελοτέιπ, δεν προσπαθώ να συγκολλήσω σκισμένες σελίδες.
- Αν οι σελίδες ενός βιβλίου έχουν κολλήσει μεταξύ τους, δεν προσπαθώ να το ανοίξω γιατί μπορεί να προκαλέσω μεγαλύτερη φθορά.
- Αντικαθιστώ τους μεταλλικούς συνδετήρες με πλαστικούς.
- Συμβουλευόμαι έναν συντηρητή χαρτώου υλικού!

**ΔΕΝ ΠΕΤΑΜΕ
ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ
ΜΑΣ!**

Χρήσιμες πληροφορίες

Ελεύθερα προσβάσιμο το Αρχείο της Εργοληπτικής

Στην ιστοσελίδα της MONUMENTA www.monumeta.org και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος www.nlg.gr είναι αναρτημένο το Αρχείο της Εργοληπτικής και μπορείτε ελεύθερα να το μελετήσετε.

Εκπαιδευτικά προγράμματα για το Αρχείο της Εργοληπτικής

Η γνωριμία με το Αρχείο της Εργοληπτικής είναι μια μαγική εμπειρία γι' αυτό και η MONUMENTA σχεδίασε δύο προγράμματα που φέρνουν σε επαφή με αυτό τα παιδιά και τους νέους. Τα προγράμματα πραγματοποιούνται σε σχολεία και στον χώρο της MONUMENTA.

- «Ένα Αρχείο γεμάτο ιστορία, το Αρχείο της Εργοληπτικής», το οποίο περιλαμβάνει και το παιχνίδι «Μυστήρια στα Τεκμήρια».
- «Συντηρώντας το Αρχείο της εταιρίας «Εργοληπτική Α.Ε.»

Από το 2017 πραγματοποιείται το πρόγραμμα «Καταγράψω το Αρχείο του σχολείου μου», το οποίο εισαγάγει στον κόσμο των Αρχείων και στον τρόπο καταγραφής και ταξινόμησης των σχολικών αρχείων.

Ένα βιβλίο για το Αρχείο της Εργοληπτικής

Το βιβλίο του συλλέκτη Γιάννη Λάμπρου «Ο πολιτικός μηχανικός Ανδρέας Κ. Δρακόπουλος» έκδοση της MONUMENTA, παρουσιάζει ένα μεγάλο τμήμα του Αρχείου της Εργοληπτικής. Μπορείτε να το βρείτε στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη της MONUMENTA (www.monumenta.org).

Συνεργάτες

Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε:

Αρχειοθέτηση – Ψηφιοποίηση: Γ. Γκουμπούλου, Ε. Γρατσία, Σ. Λεκάκης, Φ. Μπέλλιου, Γ. Νίνος, Μ. Καρδαμπίκη, Ε. Καφετζή, Β. Νικολακοπούλου, Α. Τσούκαλι

Συντήρηση: Μ. Σωτηροπούλου, Ε. Ελευθεράκη, Φ. Κουκουβίνος, Α. Γουλιάμη, Μ. Κανελλοπούλου

Εκπαιδευτικά προγράμματα: Ε. Γρατσία, Ε. Ελευθεράκη, Ε. Καρυστιναίου–Ευθυμιάτου, Κ. Μουντανέα, Μ. Σωτηροπούλου

Στην ταξινόμηση του Αρχείου συνεργάστηκε η εταιρία «Αρχείων Τάξις» μέσω του εκπροσώπου της ιστορικού Γ. Γάσια.

Σχεδιασμός ιστοσελίδας – αποθετηρίου Αρχείου Εργοληπτικής: pionivity

Επιμέλεια – Κείμενα εντύπου: Ε. Γρατσία, Γ. Νίνος, Μ. Σωτηροπούλου

Ζωγραφιά: Ε. Καρυστιναίου–Ευθυμιάτου

Σχεδιασμός: ΤΥΠΟΚΥΚΛΑΔΙΚΗ Α.Ε.

© MONUMENTA, 2021

Αποκλειστικός Δωρητής

ΙΣΝ | SNF ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

www.SNF.org

**Παρατηρώντας ένα τεκμήριο.
Μια ωραία δραστηριότητα!**

Στο Αρχείο της Εργοληπτικής βρέθηκαν πολλές ασπρόμαυρες φωτογραφίες που απεικονίζουν τα κτήρια κατά τη διάρκεια της κατασκευής τους και ολοκληρωμένα.

Αφιερώνοντας χρόνο και παρατηρώντας το τεκμήριο θα απαντηθούν πολλά ερωτήματα!

Ποιο είναι το θέμα της φωτογραφίας; Γιατί τραβήχτηκε η φωτογραφία; Πότε άραγε χρονολογείται; Ποια στοιχεία μας βοηθούν να τη χρονολογήσουμε; Πού τραβήχτηκε; Ποια η εργασία των ανθρώπων της φωτογραφίας; Κάνουν όλοι την ίδια δουλειά; Ποιος είναι ο φωτογράφος; Έχει σχέση με την εργασία; Τα σπίτια της φωτογραφίας μοιάζουν με τα σημερινά; Από τι υλικά είναι φτιαγμένα; Πότε κτίστηκαν; Είναι πολύ παλαιότερα από τη χρονιά που τραβήχτηκε η φωτογραφία; Άραγε σώζονται ακόμα αυτά τα κτήρια;

Γράψτε μια ιστορία χρησιμοποιώντας ως πηγή τη φωτογραφία. - Δώστε έναν τίτλο στη φωτογραφία.